

dále jedna cytologie hodnocena v kategorii jiné, následným bioptickým vyšetřením diagnostikován malobuněčný karcinom s neuroendokrinními rysy vycházející z urotelu. V dalším ojedinělém případě (cytologicky hodnoceném NHGUC, s popsanými necharakteristickými atypiemi) bioptickým vyšetřením verifikován kolorektální adenokarcinom per continuitatem prorůstající do močového měchýře.

V průběhu jednoho roku tak bylo u 208 pacientů provedeno 230 komplexních cytologických vyšetření vzorku moči (sestavující celkem ze 480 cytologických vyšetření), za jejichž pomoci bylo diagnostikováno 48/101 high-grade a low-grade UC (celková senzitivita močové cytologie v záchytu uroteliálních lézí 47,5 %, specifická 92,3 %). Senzitivita vyšetření pouze v záchytu high-grade UC dosáhla 73 %, specifická 87,1 %, naopak u low-grade UC se senzitivita pohybovala nízko okolo 32,1 %, naopak specifická dosáhla 100 %).

Vzhledem k tomu, že snahou Pařížské klasifikace je snížit užívání atypických diagnostických závěrů, je dalším zajímavým parametrem frekvence výskytu atypických diagnóz (kategorie AUC), která se v našem selektovaném souboru vyskytovala s frekvencí 1,3 %. Ve všech případech klasifikovaných v kategorii AUC byla následně v biopsii zachycena přítomnost neoplazie (2x low-grade a 2x high-grade UC).

Celkem 30 pacientů bylo vyšetřováno pro suspektní nález v horních cestách močových (UUT). U 16 pacientů byl následně opravdu za pomoci CT, ureteroskopie nebo biopsie diagnostikován uroteliální tumor v UUT. U pacientů byla v 11 případech nabrána jen spontánně vymočená moč, u dvou pacientů byly k dispozici vzorky jak spontánně vymočené, tak výplachové moči (selektivní výplach z horních cest močových) a ve třech případech byl dostupný jen jeden vzorek ze selektivního výplachu UUT. Močová cytologie úspěšně odhalila UC v devíti případech (56,3 %). Ve 3/9 případů byl pozitivní cytologický nález detekován pouze v materiálu ze selektivního výplachu UUT (neboť jiný materiál nebyl dostupný). Ve dvou případech byly k dispozici vzorky jak spontánně vymočené, tak výplachové moči, v jednom případě byly oba vzorky správně hodnoceny jako pozitivní, v druhém případě byly oba vzorky

nesprávně hodnoceny jako negativní (falešná negativita).

Výplachová cytologie v souboru tvořila pouze malé procento vyšetřovaného materiálu (60/480 – 12,5 %), provedena byla celkem u 54 pacientů. U 46 cytologií se jednalo o výplach z močového měchýře při CSK, 14x šlo o selektivní výplach z horních cest močových. U části případů byla výplachová cytologie provedena jako doplňkové vyšetření u pacienta se současně odebraným materiálem spontánní moči (v jednom daném časovém období – 19 pacientů, 19 případů). Ve 39 případech (u 37 pacientů) však byl proveden pouze výplach močových cest, jiná cytologie nebyla v daném časovém období odebrána. Porovnáním výsledků jednotlivých cytologií u případů (bez ohledu na to, zda se jednalo o nález v močovém měchýři či UUT), u nichž byla kromě výplachu provedena i cytologie spontánně vymočené moči, byla zjištěna 88,2% shoda výsledků. Samotná výplachová cytologie byla úspěšná v detekci UC (low-grade i high-grade) v 62,5 % (zároveň jedna výplachová cytologie v tomto souboru byla falešně pozitivní – 5,6 %). Ve stejném souboru spontánně vymočená moč odhalila 71,4 % UC.

DISKUZE

Některé práce jasně označují močovou cytologii za nadbytečný test, který by měl být eliminován z diagnostických postupů a provedení CT urografie a flexibilní cystoskopie jsou podle nich zcela dostačujícími testy (7). Močová cytologie je však „tradičním“, neinvazivním a snadno dostupným testem s jasně známými limitacemi, který v rukou zkušeného urologa jistě může mít svou výpovědní hodnotu, i když není testem absolutně spolehlivým. I proto močová cytologie stále zůstává zahrnuta v obecných doporučeních EAU (1).

Močová cytologie sice vykazuje relativně vysokou specifitu a senzitivitu v záchytu high-grade lézí, data publikovaná v literatuře udávají senzitivitu okolo 79 % a specifitu blízko 100 %. V detekci low-grade uroteliálních lézí je však metoda nízce senzitivní (dle dat v literatuře senzitivita 25–40 % a specifita přibližně 98 %) (8, 9, 10). V našem souboru senzitivita